

KADIN ADAYLARIN BELGESELİ

Bağımsız bir kolektif olan Filmist, 22 Temmuz'da yapılan seçimlerin öncesinde, kadın adayların çalışmalarını kameraya alarak heyecan verici bir belgesel projesine başladı. Belgeselin çekim süreciyle ilgili izlenimlerini almak için sözü kendilerine bırakıyoruz.

Filmist olarak 2006 yılı ortalarında "Türkiye'de kadının siyasete katılımı"yla ilgili bir belgesel hazırlamayı konuşmaya başladık. Meclis, kadının hem kendisiyle doğrudan ilişkilendirilen sorunlara (aile içi şiddet, töre cinayetleri, türban vb.) hem de ülkenin tartışma konularına (ekonomi, insan hakları, Güneydoğu vb.) çözüm araması ve her tür ara-

yışta fikir ve söz sahibi olması için en işlevsel platform hiç kuşkusuz. Ancak bu platformda var olmak için kadınların sadece siyasetçilerle değil, kadının rolünü indirgeyen baskın zihniyetle de mücadele etmeleri gerekiyor. Böylesine zorlu bir mücadele bir belgesel için bulunmaz bir kaynak. Derdimiz izlenimci bir belgesel hazırlamaktı; seçtiğimiz (ve tabii ikna ettiğimiz) sekiz on adayı kampanyalarının hemen her aşamasında izlemeye çalıştık. Her aşamayı ama her gün değil. Ev ziyaretlerinde, esnaf sohbetlerinde, sokakta çiçek dağıtırlarken, panellere katıldıklarında, parti teşkilatlarıyla toplantılarında, mitinglerde, günlük gazeteleri okurlarken hep yanlarındaydık. AKP'nin İstanbul mitinginden, eski ABD Dışişleri Bakanı Madeleine Albright'ın katıldığı bir panele, CHP'nin bir düşün salonunda sandık görevlilerini eğitmesinden, bir

bağımsız adayın Diyarbakır'ın köy düğünlerine katılmasına çok geniş bir yelpazeye yayılan çalışmalar izledik.

AKP'den, CHP'den ve bağımsızlardan 5 aday zaman içerisinde öne çıkarak filmimizin ana karakterleri haline geldi. Tabii diğer karakterler de seçimin gündemini yansıtmak, kadının tartışma konularına boyut katmak açısından önem taşıyor.

İki ay boyunca İstanbul, Ankara ve Diyarbakır'da 120 saate yakın çekim yaptık. Şu sıralarda kaba kurguyu bitirmek üzereyiz. Her birimiz bir adayın çalışmalarını kurguluyor. Tek bir ortak kriter var, o da kronoloji. Ara ara toplanıp elimizdekileri paylaşıyoruz ki tekrara düşmeyelim, birbirimizi tamamlayalım, kararsızlıklarımıza yanıt bulalım. Kaçınılmaz olarak farklı üsluplar çıkışacak, herkes kendi 'yavrusunun saçının teline kıyamayacak' ancak sonuçta bu "çok parça"yı bir "tek"e indireceğiz. Bizim için zorlu ama bir o kadar da heyecanlı bir sınav. Sonuçlar bahara inşallah.

filmist: Belmin Söylemez, Berke Baş, Elvan Kıvılcım, Melis Birder, Somnur Vardar
www.filmist.org

BU AYKİ BELGESEL FESTİVALLERİNDEN SEÇMELER

Festival	Mekân	Tarih	Web sitesi
DocPoint - Helsinki Belgesel Film Festivali	Helsinki, Finlandiya, ABD	23-27.01.08	www.docpoint.info
Rotterdam Uluslararası Film Festivali	Rotterdam, Hollanda	23 Ocak-3 Şubat 2008	www.filmfestivalrotterdam.com
Göteborg Uluslararası Film Festivali	Göteborg, İsveç	25 Ocak-4 Şubat 2008	www.goteborg.filmfestival.org
Sundance Film Festivali	Park City, Utah, ABD	17-27.01.08	www.sundance.org/festival
Bangladeş Uluslararası Film Festivali	Dhaka, Bangladeş	2-16.01.08	www.iffb.us
Hyderabad Uluslararası Film Festivali	Hyderabad, Hindistan	3-10.01.08	www.hiff.co.in
Slamdance Film Festivali	Park City, Utah, ABD	17-25.01.08	www.slamdance.com
Docs Barcelona	Terassa, İspanya	31 Ocak-3 Şubat	www.docsbarcelona.com
Eğitim	Mekân	Tarih	Web sitesi
Archidoc - Belgeselde Arşiv Kullanımı: Üçüncü Atölye	Biarritz, Fransa	22-25.01.08	www.lafemis.fr

BAŞVURU SÜRESİ YAKLAŞAN FESTİVALLER

Festival	Mekân	Tarih	Başvuru Tarihi	Web sitesi
DOK.FEST Munich	Münih, Almanya	01-07 Mayıs 2008	10.01.08	www.dokfest-muenchen.de
Los Angeles Film Festivali	Los Angeles, California, ABD	19-29 Haziran 2008	11.01.08	www.lafilmfest.com
SILVERDOCS	Silver Spring, Maryland, ABD	17-22 Haziran 2008	11.01.08	http://silverdocs.com/
Visions du Réel	Nyon, İsviçre	18-24 Nisan 2008	05.01.08	www.visionsdureel.ch
Philadelphia Film Festivali	Philadelphia, Pennsylvania, ABD	3-16 Nisan 2008	15.01.08	www.phillyfests.com
Jeonju Uluslararası Film Festivali	Jeonju, Kore	1-9 Mayıs 2008	25.01.08	www.jiff.or.kr
İstanbul Film Festivali	İstanbul, Türkiye	5-20 Nisan 2008	31.01.08	www.iksv.org
Asterfest	Strumica, Makedonya	27-31 Mayıs 2008	15.01.08	http://asterfest.euro.st/
NAT Film Festivali	Kopenhag, Århus, Odense, Danimarka	28 Mart-6 Nisan 2008	15.01.08	www.natfilm.dk
Göttingen Uluslararası Etnografya Filmleri Festivali	Göttingen, Almanya	30 Nisan-4 Mayıs 2008	14.01.08	www.gieff.de

AVRUPA'DA BELGESEL SİNEMA TEHLİKEDE

Avrupa ülkelerinin belgesel sinemacılar birlikleri geçen hafta Paris'te toplandı. Türkiye'nin de aralarında bulunduğu 14 ülkenin belgesel sinemacıları, dört gün boyunca gerçekleştirilen oturumlarda belgesel filmin geleceğini tartıştı.

'Tour d'Europe' adı verilen bu tür bir belgesel sinema zirvesi ilk kez gerçekleştirilmiştir. Dört gün süren oturumlar sonunda açıkça belirmiştir ki, ülkelerin üretim koşulları önemli farklılıklar gösterse de, belgesel alanındaki sorun ve amaçlar aynıdır.

Film festivallerinde, bazı sinema perdelelerinde ve az sayıda televizyon kanalında görülebileceği gibi, belgesel sinema alanında çok canlı, muazzam bir yaratıcılık bulunmasına rağmen, bu türün sürdürülebilirlik olanakları düzenli olarak azalmaktadır. "Her şey, herkes tarafından hemen anlaşılır olmalıdır" düşüncesine dayanarak, kitleleşen medya, rö-

portajın ötesine geçen filmler göstererek risk almak konusunda giderek daha isteksiz hale geliyor. Bu durum belgesel üretimi ve belgesel sinemacılar için istikrarsız koşullara neden olmaktadır. Söz konusu tehlike, toplantıya katılan meslek birliklerini aşağıdaki adımları atma konusunda birleştirmiştir:

- Belgesel sinemanın önemi konusunda farkındalığı arttırmak üzere ulusal düzeyde çabaların yoğunlaştırılması;
- Avrupa ölçeğinde belgesel sinemanın yapımı ve dağıtımının desteklenmesine yönelik lobi çalışmalarının düzenlenmesi;
- Belgesel sinema eser sahiplerinin hak-

larını güçlendirmenin ve korumanın yollarının oluşturulması ve eserlerin kullanımından elde edilecek yararların güvence altına alınması;

- Dijital devrimin sonuçlarının yararlı biçimde kullanılmasının yollarını bulmak konusunda uluslararası ölçekte işbirliği yapılması;
- Alternatif dağıtım kanalları oluşturmanın olanaklarının araştırılması.

Bir sonraki "Tour d'Europe" belgesel sinema zirvesi 2008 yılında Hollanda'da düzenlenecektir.

Toplantıda temsil edilen ülkeler: Fransa, Almanya, Avusturya, Belçika, Finlandiya, İngiltere, İtalya, Hollanda, Portekiz, Çek Cumhuriyeti, İsviçre, Türkiye, İspanya ve Slovakya'dır.

LONDRA POSTASI #4

■ ALISA LEBOW

Uzun metraj belgeseller de git gide bildik kurmaca filmlere mi benziyor? Belgesellerin son dönemdeki beklenmedik başarısı ve buldukları yeni gösterim imkânları, belgeselcileri revaçtaki sinema anlayışına daha yakın filmler üretmeye mi yöneltti? Son dönemde, gişede büyük başarı yakalayan Davis Guggenheim'in *Uygunsuz Gerçek*'i (*An Inconvenient Truth*, 2006) ya da Michael Moore'un *Sicko*'su (2007) gibi belgeselleri düşüncecek olursanız, bu soruların yanıtı 'hayır'. Çünkü tüm başarısına rağmen, *Uygunsuz Gerçek*, 50'li ve 60'lı yıllarda belgeselin adını kötüye çıkaran, 'resimli ders' tarzındaki belgesellerin güncel versiyonu olmanın üzerine çok az şey koyabiliyordu. Michael Moore'un antikalıkları ise kandırmaca gazetecilikle komedinin bir karışımı: İsterseniz buna 'gazeteleştiricilik' (journo-tainment) de diyebilirsiniz.

Ancak Londra Film Festivali'nde galaları yapılan üç belgesel, *The English Surgeon* (Geoffrey Smith, 2007), *In the Shadow of the Moon* (David Sington, 2007) ve *Terror's Advocate* (Barbet Schroeder, 2007) belgesel alanında yeni bir hareketlenme olduğunu gösterdi. Büyük bütçeli bu belgesellerin her biri, anlatının merkezinde yer alan kahraman erkek (*Terror's Advocate*'taki karaktere Faustvari demek daha doğru) karakterleriyle, sürükleyici ve duyguları tetikleyici dramaların tüm özelliklerini taşıyor. Üstelik, büyük başarıları ya da iyinin kötüye karşı savaşını konu alan hikâyeleriyle, izleyicinin desteğini almaya çalışmaları da cabası.

Bu eğilime en çok uyan film, adından başlayarak kurmaca akrabası *İngiliz Hasta*'yla (*The English Patient*, 1999) müttefik olan *The English Surgeon*. HDV ile çekilmiş olmasına rağmen, yapımının kusursuzluğu ve Nick Cave ile Warren Ellis'in imzasını taşıyan etkileyici müziğiyle dikkat çeken film, bir İngiliz beyin cerrahının, otoritenin tüm baskısına rağmen, Kiev'de tam teşekküllü bir klinik açmaya çalışan Ukraynalı meslekdaşına yardım etmek için yaşadığı zorlukları konu alıyor. Londra Film Festivali'nin "sıkı bir drama ve yürek parçalayan bir pathos" olarak nitelendirdiği *The English Surgeon*, festivaldeki gösteriminde, hak ettiği şekilde ayakta alkışlandı. Özverili doktorların tüm zorluklara karşı kazandıkları zaferi izlemek, teskin edici etkilerinin yanı sıra, keyifli anlar da taşıyordu.

Bu eğilimin izlerini taşıyan bir diğer film ise, festivaldeki gösteriminin hemen ardından İngiltere'de çok sayıda sinemada ticari gösterime de giren, büyük bütçeli *In the Shadow of the Moon*'du. Epik yönelimleri fazlasıyla ortada olan film, NASA'nın ay yüzeyine başarılı (ve de başarısız) inme girişimlerini konu almasına rağmen, bir gerilim filmi kadar nefes kesen bir yapıya sahip. Filmde, NASA'da pek çok kez aya yolculuk görevini üstlenmiş "kahraman" erkekler, zaferle ya da hüsrarla sonuçlanan hikâyelerini, etkileyici arşiv görüntüleri eşliğinde anlatıyor. Astronotların biri, Apollo programının, Viyetnam Savaşı'nı kaybetmek üzere olan, tarihinin en kötü imajına sahip ABD'ye yeniden prestij kazandırmak ve de Amerikan halkına

moral vermek için tasarlandığını hatırlatıyor. Buradan hareketle, bu filmin de, benzer şekilde, günümüzde ABD'nin lekelenmiş imajını cilalama misyonu yüklediğini görmek zor değil.

General Idi Amin Dada: Autoportrait (1974) filmiyle hatırladığımız, dehşetengiz olayları yansıtmaya konusundaki ustalığıyla tanınan Barbet Schroeder'in yönettiği *Terror's Advocate*, bu yazıda adı geçen diğer yapımlara göre çok daha girift bir film. Filmin baş karakteri Jacques Vergés, eşsiz yeteneğiyle en zeki rakiplerini bile alt etmeyi başaran, esrarengiz bir avukat. Vergés'in müşterileri, özgürlük savaşçılarından faşistlere kadar çeşitlilik gösterirken, bunun filmde yarattığı ahlâki belirsizlik ve kararsızlık havası, en iyi dramalar kadar etkileyici.

Belgesel, hep farklı kurmaca janrlarla (mahkeme dramaları, dedektif, savaş ya da macera filmleri, müzikaller, hatta zaman zaman komediler) bir akrabalık taşıdı. Yeni olan, bu akrabalık ilişkisinin ötesine geçen, kurmaca filmlerden kolayca ayırt edilemeyen belgeseller görmeye başlamamız.